

### یادداشت

## یک پنجشنبه و این همه حرف و حدیث

### زهره‌قلیچی

دعوی بین کارگر و کارفرما این روزها روی دیگری از خود را نشان داده است. اگر قدیم‌تر کارل مارکس این دعوا را بر سر مالکیت خصوصی و صاحب‌اختیاری بر ابزار تولید مرتب می‌دانست و معتقد بود که باید کارگران ترتیبی اتخاذ کنند تا اختیار بر ابزار تولید را از آن خود کنند و در نتیجه بحث از طبقه می‌کرد و پای اختلافات طبقاتی را (که از قضا در خلق‌و‌خوی آدم‌ها هم از نظر او مؤثر بوده است) به میان می‌کشید. این روزها دعواهای بین کارگر و کارفرما از این نوع مباحث نیست.

یک زمانی اگر دعوایی هم بین کارگر و کارفرما وجود داشت، موضوع شسانی داشت که می‌شد پای فلسفه‌ها را به میان کشید و حتی صحبت از مکتب سیاسی و اجتماعی کرد. می‌شد اختلاف‌ها را تا حدی بالا برد که تضاد طبقاتی به‌عنوان کتالی‌زور تز و آنتی‌تز عمل کند و در نهایت انقلاب اکتر از آن بیرون بیاید. اما حالا بحث این‌طور نیست؛ اختلاف بین کارگر و کارفرما مثل خیلی چیزها نازل شده است؛ مثل بخشی از موسیقی که زمانی از «پری‌واره قصه‌های دوره» ردوشان داشت و حالا از «فالو نمی‌کنه ولی فنه» داد و فریاد می‌کند! این شاید ویژگی زمانه باشد؛ ویژگی زمانه‌ای که آن سطح اختلاف کار و کارفرما را (که برای وساطت پای فلسفه‌ها را به میان می‌کشید) به اختلاف بر سر اینکه اگر یک روز تعطیل رسمی بیشتر شد، بهانه‌ای برای کسر حقوق شود، تنزل داده است.

این سؤال که «اگر یک روز از حقوق کم شود، مگر چه اتفاقی می‌افتد؟» شاید برای طبقه‌ای که «نوکسکان ننتی» نام دارند، کمی سرگرم‌کننده به نظر برسد، اما در واقعیت بر زندگی بخشی از شهروندان این مُلک مؤثر است. این داستان سرگرم‌کننده از نظر برخی، وقتی جدی‌تر می‌شود که بدانیم آن قدر آش شور شده که همین روز قبل بحث‌هایی را روی خروجی رسانه‌ها برده و حتی واکنش معاون وزیر را هم برانگیخته است.

دیروز اسماعیل حاجی‌زاده، دبیر اجرایی خانه کارگر استان هرمزگان، بخشی از این ماجرا را روایت کرده و گفته: فرار است پنجشنبه‌ها از تعطیل کند و از طرفی حقوق این روز را از کارگران کسر کنند؛ این موضوع هیچ‌گونه توجیهی ندارد و ما به‌شدت مخالف هستیم و واکنش نشان خواهیم داد. او تأکید کرد: ما نسبت به حقوق تعیین‌شده نیز اعتراض داریم، اگر قرار باشد حقوق پنجشنبه نیز از آن کسر شود که دیگر هیچ، این موضوع هیچ معنایی ندارد.

حاجی‌زاده تأکید کرد: نبود نظارت دولت در اجرای قانون و حضور بی‌رویه نیروی کار خارجی در بازار کار ایران، مهم‌ترین تهدیدات حقوق کارگران است. در کنار این موارد، تورم و نابسامانی اقتصادی و گرانی‌ها موجب ناامیدی کارگران در بازار کار خواهد شد.

### اختلاف نظر وزارت کار با خانه صمت

از سوی دیگر، معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی نیز با رسانه‌ای شدن این موضوع، نظر خود را طرح کرده است. محمدرضا چکشیان در نشست «تیبیین برنامه‌های هفته کارگر» شرکت کرد و درباره بحث روی بورس بین رسانه‌ها که درباره افزایش حقوق سال ۱۴۰۳ و پیامدهای آن است، موضع‌گیری کرد. او در حاشیه این نشست، در جمع خبرنگاران گفت: افزایش حقوق دستمزد در شرایط تورمی ممکن است مطلوب جامعه کارگری نباشد، ولی باید دقت داشته باشیم که افزایشی که در حوزه دستمزد کارگری در سه سال دولت سیزدهم صورت گرفته، بسیار بیشتر از افزایشی بوده که در حوزه کارمندی صورت گرفته است. دولت و وزارت کار قطعا با این دغدغه وارد موضوع شده‌اند که بهبود وضع معیشت کارگران صورت گیرد، ولی موانع و محدودیت‌هایی وجود دارد و برخی سیاست‌های کلان اقتصادی باعث می‌شود آن‌طور که اعضای شورای عالی کار می‌خواهند، اتفاق نیفتد.

چکشیان در ادامه افزود: مقایسه میانگین افزایش حقوق در این سه سال نسبت به باقی دوره‌ها و خیلی از سال‌ها و بقیه گروه‌ها مثل کارمندی، حتما بیشتر بوده است؛ بااین‌حال، دستمزد کارگران نیاز به بهتر شدن دارد و در شورای عالی کار این دغدغه را دارند که چه خدماتی را بپیکری کنند که بخشی از آن کمبود را جبران کنند.

معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی درباره موضوع خانه صمت مبنی بر کاهش ۱۰ درصدی حقوق کارگران با تعطیلی پنجشنبه‌ها گفت: این حرف نمی‌تواند اجرایی شود چون تخلف است و کسی نمی‌تواند حقوق کارگر را کم کند و خلاف قانون کار اقدام کند. بنابراین درصورتی‌که چنین تخلفی صورت گرفت، باید جلوی آن گرفته شود.

چکشیان صیانت از حقوق کارگران، مطالبه حقوق و دستمزد، نظارت بر کارگاه‌ها و مشکلات کارخانجات، تخلفات صورت‌گرفته در بنگاه‌ها و اجرای مباحث ایمنی را از جمله مأموریت‌های معاونت فرهنگی-اجتماعی وزارت کار برشمرد و گفت: اگر در حوزه فرهنگی، اجتماعی و ورزشی اتفاقاتی که در سه سال گذشته افتاده در دوره قبل مقایسه و بررسی شود، می‌بینیم که این وقایع و آمارها و تغییراتی که به لحاظ کمی و کیفی و پشتوانه‌های اسناد بالادستی صورت‌گرفته، بسیار بوده است؛ بااین‌حال، این اتفاقات نمی‌توانند عقب‌ماندگی‌های چندساله را جبران کند.

### خبر خوش در کنار مسئله ناخوش

در کنار طرح این موضوع ناخوش که قرار است ۱۰ درصد حقوق کاهش پیدا کند، آقای معاون اخبار خوشی هم داده است. او درباره ساخت مسکن کارگری نیز صحبت کرد و گفت: مسکن از جمله موضوعات کلان کشور است و جامعه در بحث مسکن مشکل دارد و دولت در تلاش است تا بخشی از مشکلات مسکن را مرتفع کند. در حال حاضر ذیل قانون جهش تولید مسکن و اقداماتی که در دولت انجام گرفته، جریان‌های کارگری تلاش کردند برای مسکن کارگری اقدام ویژه‌ای داشته باشند و بر همین اساس تعاونی‌های مسکن کارگری شکل گرفت و برخی تعاونی‌ها فعال کار کرده و عضوگیری کردند. معاون وزیر کار از ساخت حدود ۶۰ هزار واحد مسکن کارگری خبر داد و گفت: وزیر کار چند ماه قبل دستور تشکیل قرارگاه مسکن کارگری را صادر کردند که با حضور سازمان‌های تابعه وزارتخانه و دستگاه‌های مختلف و تشکلهای کارگری و کارفرمایی شکل گرفت، ولی ما تمرکز کردیم روی اینکه چند سناریو را طراحی کنیم و برخی از این سناریوها، تعاونی‌محور، برخی کارفرما‌محور و برخی دیگر روی رفع موانع پیش‌روی کارگران و کارفرمایان است.

چکشیان با بیان اینکه تلاش وزارت کار این است که در چند ماه آینده بسته‌های اختصاصی و رویکرد جدیدی در مسکن کارگری داشته باشیم، اظهار کرد: این رویکردها در ماه‌های آینده اعلام خواهد شد. جلساتی با تشکل‌ها برگزار شده و در حال رفع موانع هستیم و امیدواریم اقدامات خوب و متفاوتی از گذشته رخ بدهد.

او این خبر را هم داد که اولین اقدام، تشکیل قرارگاه مسکن بود و دبیرخانه موظف شد سناریوهای مختلف را بررسی کند و بسته پیشنهادی را ارائه دهد تا در سال ۱۴۰۳ تغییر رویکرد متفاوتی را رقم بزنیم.

## روایتی از آنچه زیر پوست اقتصاد جامعه می‌گذرد

# «روْیایی» به‌نام «زندگی»



حمیدزناغظیمی

به خودم سختی می‌دادم، با همین حقوقم می‌توانستم ماشینم را به ماشینی بهتر تبدیل کنم؛ اما امروز این‌طور نیست. من امروز ۱۵ میلیون تومان حقوق می‌گیرم و می‌خواهم ماشینم را تبدیل به ۱۵سالگی تا ۸۰سالگی در نظر بگیرم؛ یعنی حدود ۶۵ سال؛ بیش از دو برابر سنوات کاری که در این صورت جمع دریافتی‌های فرد است. با ارزش امروز کمی بیش از چهار میلیارد تومان خواهد شد. به عبارتی دستمزد یک فرد شاغل با این مختصات، در صورتی که ۶۵ سال کار کند، تازه توان خرید یک خانه ۶۰متری در محلات معمولی را خواهد داشت!

اینهاست که وقتی به قواره آمار و ارقام درمی‌آید، می‌شود امید به زندگی؛ پارامتری که این امکان هم وجود دارد آن را کتمان هم نکنیم؛ کمابینهک بارها و بارها وقتی از امید به زندگی بحث شده، این تیتیر روی خروجی‌ها قرار گرفته که امید به زندگی در ایران افزایش یافته است. اما نگاه به مقادیر شاخص توسعه انسانی در سال ۲۰۲۱ حاکی از آن است که در این سال، ایران با مقدار شاخص برابر با ۰٫۷۷۴ در رتبه ۶۶ جهان قرار گرفته است. این در حالی است که در سال ۲۰۱۹ کشور با شاخص ۰٫۷۸۳، در رتبه ۷۰ قرار داشت و بنابراین ایران در این دو سال در رتبه شاخص توسعه انسانی شش پله سقوط کرده است. همچنین امید به زندگی مردم ایران به‌طور میانگین در سال ۲۰۲۱ برابر با ۷۳٫۹ سال بود. این مقدار نسبت به سال ۲۰۱۹ که برابر با ۷۶٫۷ سال بود، ۲٫۸ سال کم شده است.

### یک محاسبه ساده

آنچه کیوان می‌گوید، موضوعی به نظر درست می‌رسد. محاسبات هم چنین بحثی را تأیید می‌کند. نتهتا تأیید بلکه گاه وقتی در قامت اعداد و ارقام ظاهر می‌شود، خود را مثل هیولایی نشان می‌دهد که گویا دارد عمر شهروندان را می‌بلعد. اواخر سال گذشته، آخرین روز بهمن، درست وقتی خورشید در پایتخت در حال غروب بود، جمعی از فعالان صنعتی و اقتصادی گرد هم آمدند تا بیست‌ویکمین جشنواره «تولید ملی - افتخار ملی» را جشن بگیرند؛ مراسمی که هر سال به همت اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران برگزار می‌شود و در قالب آن، ضمن پرداختن به مسائل اصلی صنعت و طرح مشکلات آن در حضور برخی از مسئولان (که در این مراسم دعوت می‌شوند)، از تعدادی فعالان صنایع مختلف نیز تقدیر می‌شود. آن روز که صاحب این قلم نیز در آن مجلس حاضر بود، چهره‌هایی از دولت و مجلس حاضر بودند و هرکدام درباره چندچون فضای تولید و کار، حرف‌هایی می‌زدند. یکی از این چهره‌ها علی آقامحمدی بود؛ عضو مجمع تشخیص. آن روز آقامحمدی درباره این موضوع حرف زد که یک کارگر در طول دوره کاری خود چقدر کار می‌کند و چه میزان می‌تواند برای زندگی خود «ارزش افزوده» ایجاد کند. آن روز علی آقای آقامحمدی بر این موضوع تأکید کرد که یک کارگر حداقل در طول دوره کاری‌اش می‌تواند یک میلیارد تومان حقوق دریافت کند که با این یک میلیارد تومان نه می‌تواند زندگی سامان دهد و نه حتی زنده‌مانی!

# امنیت شغلی در دست کارفرما

**شرق:** امنیت شغلی همه‌ساله با شروع سال جدید و مشخص شدن برخی از پارامترها مانند حداقل دستمزد، به مخاطره می‌افتد و برخی از کارفرمایان برای جبران هزینه‌ها دست به تعدیل نیرو می‌زنند. حالا هم این موضوع به‌عنوان یکی از موضوعات روز روز بحث قرار گرفته است. حسین حبیبی، عضو هیئت‌مدیره کانون عالی شوراهای اسلامی کار کشور، درباره اهمیت موضوع امنیت شغلی برای کارگران به این مسئله پرداخته و پای اصلاحیه ماده هفت قانون کار را به میان کشیده و گفته است: من با اصلاحیه جدید ماده هفتم قانون کار مخالف هستم؛ زیرا نتهتا برای کارگران ما امنیت شغلی نمی‌آورد، بلکه اصل را به شکلی زیرکانه بر موقت‌ماندن قراردادهای می‌گذارد. همه دولت‌ها در برنامه اصلاح قانون کار خود به دنبال حذف تبصره یکم ماده ۷ قانون کار بودند. او بر این اعتقاد است که تبصره یکم ماده ۷ قانون کار می‌گوید «حداکثر مدت موقت برای کارهایی که طبیعت آنها جنبه غیرمستمر دارد، از طرف وزارت کار تهیه و به تصویب هیئت وزیران برسد»؛ یعنی این‌ تبصره درباره موضوع حساس کارهای دارای ماهیت غیرمستمر است؛ با حذف این تبصره، همه کارهای مستمر و غیرمستمر یک‌کاسه می‌شود. اتفاقا در

### نگاه

## کلاغ بیمه کارگران

### ساختمانی هنوز به

## خانه‌اش نرسیده است

**شرق:** بیمه کارگران ساختمانی از آن موضوعاتی است که هنوز به ثمر نرسیده است. هر بار هم که خبری می‌آید، با کلی اماوگر درباره‌اش صحبت می‌شود. کارگرانی که هم شغل‌شان جزء سخت‌ترین مشاغل است و هم کارشان از اموری است که به آب‌وهوا بستگی دارد. حالا هم که مطابق اخبار مشخص‌شده فقط در سه سال گذشته، بیمه ۳۰۰ هزار نفر از آنها قطع شده است.

داستان بیمه کارگران ساختمانی از اول قرن ۱۴ شمسی شروع شد. از آنجا که بحث‌هایی درباره لزوم آن وجود داشت و نهایتاً اولین قانون کارگران ساختمانی در سال ۱۳۱۱ تصویب شد که مطابق آن درصورتی‌که انواع آسیب، ازکارافتادگی و حتی فوت رخ داد، غرامتی به کارگرانی ساختمانی و خانواده

آنها پرداخت می‌شد.

با همه این احوال هنوز این موضوع به سامان نرسیده و گویا با دستورات مؤکد بالاترین مقام اجرایی کشور نیز موضوع با مانع مواجه است و با وجود اطلاع‌رسانی رسانه‌های نزدیک به دولت آقای رئیسی، «درحالی‌که رئیس‌جمهور بارها بر حل هرچه سریع‌تر مشکل بیمه کارگران تأکید کرده و دستور فوری به حل مشکل بیمه کارگران ساختمانی داده است، اما به گفته مقامات کارگری تاکنون اقدامی برای اجرای دستور رئیس‌جمهور صورت نگرفته و بیمه کارگران ساختمانی به مسئله‌ای تبدیل شده است.»

کارگران ساختمانی جزء مشاغل سخت و زیان‌آور هستند و طبق آمارها بیشترین حوادث ناشی از کار مربوط به فعالیت در کارگاه‌های ساختمانی و بخش ساختمان است؛ تا جایی که به گفته فعالان بخش ساختمان ۵۰ درصد حوادث کشور مربوط به کارگران ساختمانی و ۵۰ درصد مابقی حوادث، مربوط به بیمه‌شدگان دیگر مشاغل است که این مسئله اهمیت کارگران ساختمانی و ضرورت پیگیری بیمه کارگران ساختمانی را بیش‌ازپیش نشان می‌دهد.

ایسنا در مطلبی که به این موضوع اختصاص داده، نوشته است:

رئیس‌جمهور مردادماه سال گذشته در جلسه شورای عالی مسکن با دستور فوری وزیر راه و شهرسازی، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی و وزیر کشور را مکلف کرد با برگزاری جلسه‌ای مشترک موضوع بیمه کارگران ساختمانی را با فوریت بررسی و راهکارهای مساعدت دولت برای تسریع در حل این موضوع را احصا کند.

در همین راستا اکبر شوکت، رئیس کانون انجمن‌های صنفی کارگران ساختمانی، درباره وضعیت بیمه کارگران ساختمانی گفته است: ته‌تها کسی بیمه نشده، بلکه بیمه ۳۰۰ هزار بیمه‌شده هم قطع شده است. متأسفانه برخی رویکردها باعث شده تا صنف کارگران ساختمانی به‌طور کامل منحل و بیمه کارگران ساختمانی به مسئله‌ای لاینحل تبدیل شود.

رئیس کانون انجمن‌های صنفی کارگران ساختمانی با گلایه از بی‌اعتنایی درباره بیمه کارگران ساختمانی می‌گوید: مدت چهار سال در مجلس دوندگی کردیم تا به اصلاح بیمه کارگران ساختمانی و افزایش ۲۵درصدی عوارض ساختمانی منجر شد و تلاش کردیم تا اصلاحیه ماده ۵ به نتیجه برسد؛ ولی بی‌توجهی به کارگران ساختمانی که شغل آنها جزء مشاغل پرخطر و سخت و زیان‌آور است، مصداق اجحاف و ظلم مضاعف به آنهاست.



عکس: وحید خندان‌داری‌اتا